

UZAKTAN EĞİTİMDE ORTAOKUL TÜRKÇE DERSLERİNİN YAPILABİLMEYİNE YÖNELİK ÖĞRENCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ: KARTAL İLÇESİ ÖRNEĞİ

OPINIONS OF STUDENTS AND TEACHERS ABOUT THE POSSIBILITY OF
SECONDARY SCHOOL TURKISH COURSES IN DISTANCE EDUCATION

Dr. Cemil SARICI

Bolu İl Millî Eğitim Müdürlüğü, cemilsarici@gmail.com

Bolu / Türkiye

ORCID: 0000-0001-8691-7319

Mehmet ALTINKAYNAK

İstanbul Kartal İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü, m.altinkaynak07@gmail.com

İstanbul / Türkiye

ORCID: 0000-0001-8538-0433

Saliha TÜRKSOY

İstanbul Kartal İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü, salihaturksoy@hotmail.com

İstanbul / Türkiye

ORCID: 0000-0003-0007-8134

ÖZET

Bu araştırmada, Türkçe dersi öğretim programının özel amaçları doğrultusunda pandemi döneminde uygulanan uzaktan eğitim süreci ile ilgili Ortaokul Türkçe dersi düzeyinde dersin kazanımlarına etkilerini, öğrencilerin ders amaç ve hedeflerini kazanıp kazanmadığını araştırarak, literatüre Türkçe dersi öğretimine uzaktan eğitim süreci ile ilgili katkı sağlamak amaçlanmaktadır.

Araştırma, İstanbul ili Kartal ilçesinin resmî ortaokullarında görevli olan 15 Türkçe dersi öğretmeninin ve aynı okullarda bulunan 40 öğrencinin görüşlerine dayanılarak nicel araştırma olarak çalışılmıştır. Araştırma modeli olarak tarama modellerinden betimsel bir araştırma modeline bağlı kalınarak durum saptamasına yönelik çalışma yapılmıştır. Araştırmada ortaya çıkan verilere göre anket soruları öğretmen-öğrencilerin değerlendirmeleri için iki alt kategoride toplanmıştır.

Araştırma sonucunda; öğrencilerin uzaktan Türkçe dersine uyum sağlamakta zorluk çekmedikleri, internet kullanımının kaynak bulma açısından da olumlu olduğu, diğer yandan öğretmenlerin de bu süreci yeni yöntemleri ve yeni öğretim yollarını uygulamak ve kendilerini geliştirmek açısından olumlu değerlendirdiklerine ulaşılmıştır.

Türkçe derslerinin uzak öğretim yöntemi ile uygulanmasında öğrencilerin ve öğretmenlerin sürece uyumlanmakta zorluk çekmedikleri, süreçte ortaya çıkan sorunların çözüme kavuşturulması ile eğitimde sürekliliğin sağlanması noktasında geleneksel öğretim yollarına alternatif olarak ortaya çıktığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan Eğitim, Covid-19, Öğretmen, Türkçe Dersi, Öğrenci

Abstract

In this research, it is aimed to contribute to the literature about the distance education process in Turkish lesson teaching by investigating the effects of the distance education process, which continues in line with the special objectives of the Turkish lesson curriculum, on the achievements of the secondary school Turkish lesson level, and whether the students gain the course goals and objectives.

The research was studied as a quantitative research based on the opinions of 15 Turkish language teachers working in the official secondary schools of Kartal district of Istanbul and 40 students in the same schools. As a research model, a study was conducted to determine the situation by adhering to a descriptive research model, one of the survey models. According to the data revealed in the research, the survey questions were grouped into two sub-categories for teacher-student evaluations.

As a result of the research; It was found that the students did not have difficulty in adapting to the distance Turkish lesson, the use of the Internet was also positive in terms of finding resources, and on the other hand, the teachers evaluated this process positively in terms of applying new methods and new teaching methods and improving themselves. It has been determined that students and teachers do not have difficulty in adapting to the process in the implementation of Turkish lessons with the distance education method, and it has emerged as an alternative to traditional teaching methods in terms of solving the problems that arise in the process and ensuring continuity in education.

Keywords: Distance Education, Covid-19, Teacher, Turkish Lesson, Student

1.GİRİŞ

1.1.Uzaktan Eğitim Sistemi

Dünyada ortaya çıkan yeni gelişmeler ile birlikte ihtiyaçlar iletişim teknolojileri ile giderilmektedir. Eğitim ve teknoloji, artık günümüzde uyum içinde olan, birbirini destekleyen ve güçlendiren, birbirine alternatifler sunan bir hâl almıştır. Günümüzde yaşadığımız korona virüs hastalığı ile birlikte, iki kavram arasındaki ilişki en üst düzeydedir. Yaşanan salgın dolayısıyla insanların birbirinden yani kalabalık ortamlardan uzak durması ve sonucunda da okullar ve eğitim kurumlarının kapatılması, öğrenen ile öğrenen arasındaki zamana ve mekâna bağlı kalmama şartını önümüze getirmiştir. Öğrenme etkinlikleri mekânlarda -okul ve kurumlarda- yapılmayınca, alternatif olarak iletişim araçlarının devreye girmesi kaçınılmaz olmuştur. Sağlık Bakanlığımızın 13 Mart 2020 tarihinde okullarımızın yüz yüze eğitime kapatıldığının ilan etmesiyle bütün öğrenciler için uzaktan eğitim, eğitim öğretim hayatımızda kaçınılmaz bir hal almıştır. Bu bağlamda, bu çalışmada uzaktan eğitim sürecinin Ortaokul Türkçe dersinin kazanımlarına etkilerinin, öğrencilerin ders amaç ve hedeflerini kazanıp kazanmadıkları sorusundan hareketle Türkçe dersi öğretim programının özel amaçları doğrultusunda devam etmesi yahut ihtiyaç hâlinde tekrar uygulanması olası uzaktan eğitim çalışmalarında öğrenci ve öğretmenlerin ders özelinde karşılaştıkları sorunların tespiti ve çözüm önerileri getirilmesi hedeflenmektedir.

Uzaktan eğitim, bilişim teknolojileri kullanarak eğitim alan ve eğitimi verenin aynı ortamda olmadan gerçekleştirdiği çevrim içi veya çevrim dışı faaliyetlerdir (TDK, 2020). Uzaktan Eğitim, eğitim alan ve eğitimi verenin zamandan ve yerden bağımsız olarak eğitimin gerçekleştirilmesidir (Erturgut, 2008). Uzaktan eğitim en temel anlamıyla öğrenen ve öğrenenin fiziksel olarak aynı ortamda bulunmadığı bir eğitim biçimidir.

En temel cümlecik ise “zamana ve mekâna bağlı kalmadan” ifadesidir. İnsanlık tarihi boyunca eğitim ile iç içedir, hayatın başlangıcından itibaren öğrenen ve öğreten kavramları hayatın içinde bulunmaktadır.

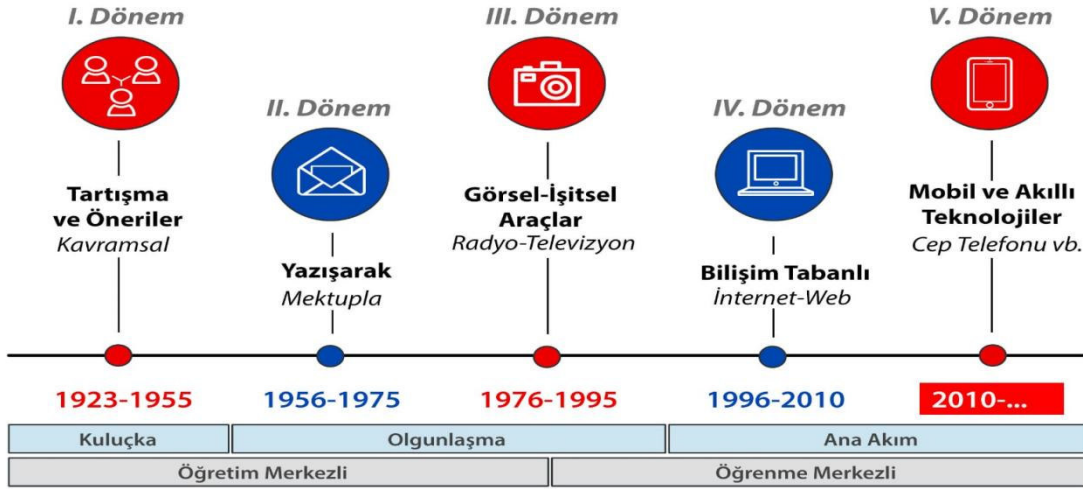
Toplumların temel işlevlerinden biri sağlık olduğu gibi diğer işlevi de eğitimidir. Bu iki işlev toplumların ayakta kalmasını ve ileri yönde ivme kazanmasında önemli etkilere sahiptir. Dünyada nüfus artmasına paralel olarak artan eğitim ihtiyacı da toplumların bir an önce ortadan kaldırılması gereken sorunlarından biridir. Bu sorunun çözümünün önemli olmasının yanı sıra günümüz gerçeklerinin bir parçası olarak öğrenmenin hayat boyu olması da kaçınılmazdır (İşman, 2011).

İçinde bulunduğumuz bilgi çağında, üretim yapıp gelişim sağlayan bir toplum olmak için, sürekli olarak bilgiye ulaşan ve bu bilgi ile evrimleşen bireylerin oluşturduğu bilgi toplumu ile mümkündür. Toplumu oluşturan her bir birey için gerekli olan bu ilerleme sadece öğrenmenin ömür boyu sürmesi ile gerçekleştirilebilecektir. Bu gerekliliğin yanı sıra tüm gün çalışan bireylerin kişisel gelişimlerini sağlayacak olan eğitime yüz yüze eğitim modelleri ile sahip olabilmesi mümkün değildir. Bu sebepten ötürü bireyin ihtiyacı olan eğitime ulaşmasını sağlayacak olan farklı bir modele ihtiyaç duyulmuş ve uzaktan eğitim kavramı ortaya çıkmıştır (Umut ve Madran, 2004). Uzaktan Eğitim; öğreten ve öğrenen için öğrenme kaynaklarının yetersizliğini ve bu yetersizlik doğrultusunda hissedilen sorunları günümüz teknolojilerini kullanarak ortadan kaldırmaya çalışan eğitim türüdür (Bozkurt, 2017). En geniş tanımı ile belirli normları olmayan kendine has bir eğitim modeli olarak nitelendirilebilir. En önemlisi uzaktan eğitim tasarlanarak yürütülen ve aktüel teknolojiler ile desteklenerek öğrenen ve öğretilene ulaşan bir öğretim ve öğrenim şeklidir (Özarslan, 2008).

Alan yazınında uzaktan eğitim konusunda birçok tanımlama bulunmaktadır. Uzaktan eğitimin tanımlamalarına bakıldığında; zaman ve yerden bağımsız olarak özgürlük alanı yaratması; öğrenenin demagojik özelliklerinden bağımsız olması, öğretmen ve öğrenci arasında öğrenme faaliyetine etkileşiminin bilişim teknolojileri ile sağlanması; alışlagelmiş eğitim faaliyetlerinden yararlanamayan bireylere bu hizmeti sunabilmesi uzaktan eğitimin yöntemlerinin çağımızda ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır (Yurdakul, 2005).

Her geçen gün ileri teknoloji yöntemleri sayesinde çevrim içi olarak eğitim faaliyetlerine katılan öğrencilerin sayısı çoğalmaktadır. Her geçen gün kamu ve özel sektör tarafından desteklenen üniversiteler uzaktan eğitim programlarını artırmaktadır. Çalışmak zorunda olanlar ve eğitim faaliyetlerine yurtdışındaki üniversitelerde katılmak isteyenler için uzaktan eğitim yöntemi en uygun seçenek olarak ortaya çıkmaktadır. Bağımsız, bireysel olarak ders çalışabilen öğrencilerin uzaktan eğitimle lisans ve lisansüstü eğitim programlarından faydalanmalarının önünde bir engel oluşmamaktadır. Uzaktan eğitim, öğreten ile öğrenen arasında olmak zorunda olduğu düşünülen, aynı yer kavramından bağımsız olarak geleneksel öğretim kadar etkili bir yöntemdir. Uzaktan eğitim faaliyetlerinin artması ile birlikte bu alanda ihtiyaçlara göre uygun olarak belirlenen araç ve öğretim materyalleri bir hayli artmış ve artık sıkça kullanılmaktadır. Öğretim faaliyetlerinden yararlananlar uzaktan öğretimin yapısı ve felsefesini kavrayınca, yüz yüze öğretimden anlamlı bir farklılığının olmadığını anlamaktadır. Öğretenlerin ve öğrenenlerin çağımızda gerçekleri ve gerekliliklerine uygun olan eğitim yöntemleri ve öğrenme-öğretim modelleri ortaya çıkarılmasını zorlamakla birlikte, başlangıç aşamalarına 1728 yılında mektup ile gerçekleştiren uzaktan eğitimin, çağımızda ise sürekli kendini bir ileri noktaya taşıyan teknolojik gelişmeler sayesinde uzaktan eğitim, mesafeleri yok sayarak internet üzerinde farklı yazılımları kullanarak öğrenci ve öğretmenlerin eğitim-öğretim faaliyetlerini sağlamalarını gerçekleştirme imkanını sunduğunu ifade etmektedir (İşman, 2003). Ayrıca, Tüysüz, Kaya ve Yiğit (2023) tarafından öğretmenlik mesleğinin yeni koşulları açısından yeniden ve farklı boyutları ile detaylı ve çok yönlü araştırılması, ele alınmasının bakanlık düzeyinde çeşitli tedbirlerin alınmasına mesleğe hazırlama, atama ve hizmetiçi eğitim süreçlerine ışık tutacağı da belirtilmiştir.

Ülkemizde öğretim yöntemlerinden uzaktan eğitim noktasında kendini gösteren sıçrama; dönem, düzey, aşama, değişim başlıklarında şekil 1’de incelenmiştir.

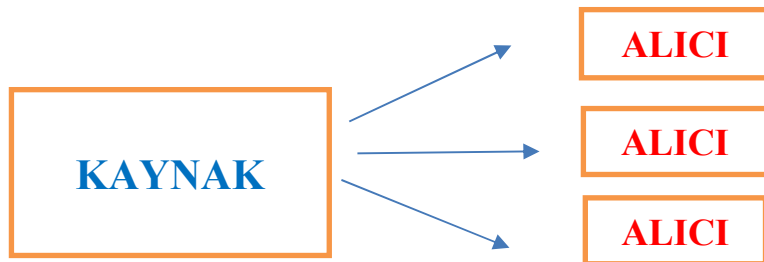
Şekil 1: Uzaktan eğitimin ülkedeki gelişimi (Bozkurt, 2017).

1.2. Uzaktan Eğitim Uygulama Modelleri

Uzaktan eğitim modelleri iletişim için kullanılan teknolojilerin ve öğrenci-öğretmen arasındaki etkileşim durumuna göre tek veya çift yönlü model olarak iki ayrı gruba ayrılmaktadır (İşman,2003).

1. Tek yönlü eğitim modelinde televizyon, birbirinden farklı yerlerde bulunan öğrencilere televizyonlarda yapılan programlar aracılığıyla eğitim hizmetleri verilmektedir. Televizyon geniş kitlelere hitap etme olanağından dolayı kullanışlı bir uzaktan eğitim aracı olmuştur. Bilgisayarların eğitim dünyasına katılmasıyla birlikte uzaktan eğitim etkinlikleri ve içerikleri daha zengin hâle gelmiştir. Tek yönlü bilgisayarla uzaktan eğitim uygulamalarında öğrenciler öğretmenlerinin seslerini duyabilir, yüzlerini görebilir fakat karşılıklı iletişim içinde olamazlar. Tek yönlü karma teknoloji, tüm bu modellerin bir araya gelerek harmanlanmış olarak kullanıldığı eğitim modelidir. Hangi modelin daha ağırlıklı kullanılacağı dersin hedefleri, içeriği, yöntemi ve öğrenci ihtiyaçlarına göre belirlenmektedir (Tekinarslan ve Gürer, 2019).

Aşağıda Şekil 2’de görüldüğü gibi, tek yönlü iletişim modellerinde öğrenci ve öğretmen arasında etkileşim yoktur. Amaç sadece bilginin öğrenciye ulaştırılmasıdır. Buna bağlı olarak öğrencinin bilgiyi istenilen biçimde ve tam olarak algılayıp algılayamadığı anlaşılamamaktadır.

Şekil 2. Tek yönlü iletişim modeli. Tek yönlü eylem olarak iletişim (Efe 2010; <https://necatiefe.wordpress.com/2010/04/24/iletisim-surecinin-isleyisi/sayfasından-erişilmiştir>).

2. Çift yönlü iletişim modelleri ise; radyo üzerine konferans, televizyonda video konferansı, etkileşimli bilişim araçları ve karma teknoloji modelidir. Çift yönlü radyo konferansı özellikle 1960-1990 yılları arasında uzaktan eğitim uygulamaları yürüten kurumlarda yaygın olarak kullanılmıştır. Bu model farklı yerlerde bulunan öğrencilere radyo konferansı düzenleyerek verilmektedir.

Tek yönlü radyo ile eğitim modelinden farklı olarak öğrenci ve öğretmen arasında karşılıklı iletişim vardır. Çift yönlü TV temelli video konferansı modelinde öğrenciler öğretmenleriyle sesli ve görüntülü olarak çift yönlü iletişim kurabilirler. Öğrenci ve öğretmenler karşılıklı sorular sorup aynı anda cevap alarak canlı bir bilgi alışverişi yapabilmektedirler. Çift yönlü etkileşimli bilgisayar modeli bilgisayar ve internet teknolojilerinin birlikte kullanılmasıyla yürütülmektedir. Öğrenciler bilgisayarlarıyla internete bağlanarak çevrim içi materyalleri kullanabilirler ve eş zamanlı ya da eş zamansız etkinliklere katılabilirler. Çift yönlü karma teknoloji modeli uzaktan eğitim sistemi içerisinde farklı çift yönlü teknoloji sistemlerinin harmanlanmasıyla meydana gelir” (Tekinarslan ve Gürer, 2019).

Çift yönlü iletişim modelleri öğrenen ve öğrenenlerin karşılıklı etkileşimde buldukları ses veya görüntü kullanarak gerçekleştirdikleri modellerdir. Aşağıda Şekil 3’te görüldüğü gibi, kaynak ve alıcı arasında etkileşim sadece eylemler ile gerçekleşmesi değil, eylemlere ve tepkilere çevrilmesidir. Bu modelde öğrenci ve öğretmen kendi aralarında çevrim içi soru sorabilir ve sorulara anında yanıt alabilmektedir.

Şekil 3. Çift yönlü iletişim modeli. Karşılıklı etkileşim olarak iletişim (Efe 2010; <https://necatiefe.wordpress.com/2010/04/24/iletisim-surecinin-isleyisi/sayfasından> erişilmiştir).

1.3.Dünya’da Uzaktan Eğitim

Uzaktan eğitimin tarihi 17. yüzyıla dayanmaktadır. Taylor (2001) uzaktan eğitiminde beş döneme ayırarak açıklamıştır.

Bu dönemler:

- 1- Posta yolu ile öğretim modeli
- 2- Çoklu ortam modeli
- 3- Tele öğrenme modeli
- 4- Esnek öğrenme modeli
- 5- Akıllı esnek öğrenme modeli

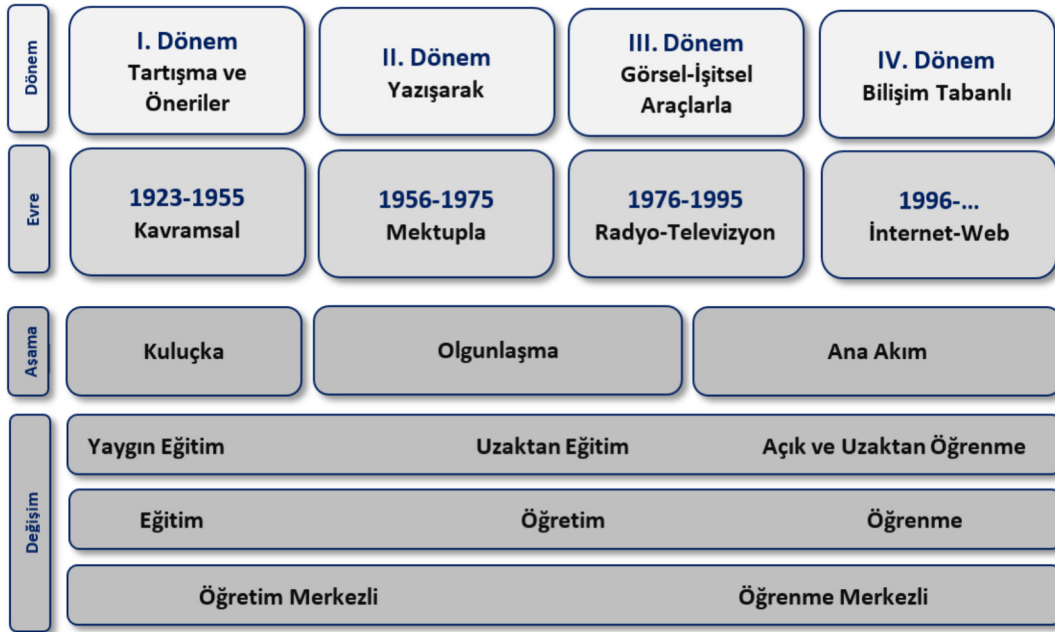
Birinci evrede öğretim için kullanılan teknoloji yazılı materyaller ile sınırlıdır. Öğrenen ve öğretmen arasında etkileşim yoktur. İkinci evrede kullanılan teknolojiler video ve ses kayıtlarıyla birlikte erken bilgisayar destekli eğitim uygulamalarıdır. Üçüncü evrede öğretim tasarımcıları öğrenen ve öğretmen arasında çift yönlü iletişime olanak sağlayan sesli ve görüntülü konferans sistemlerinde kurs tasarımları geliştirmişlerdir ve bu dönem tele öğrenme modeli olarak tanımlanmaktadır. Dördüncü evre uzaktan öğrenme modeli internet teknolojilerinin gelişimi ile zaman ve yerden bağımsız olarak öğrenenlerin esnek katılımını ifade etmektedir. Beşinci evre öğrenme modeli internet ve web teknolojilerinin özellikleri üzerine kurulmuştur (Taylor, 2001).

1843 yılında İngiliz postası aracılığı ile Isaac Pitman kısa yazışmaların yapıldığı posta kartlarını kullanarak stenografi.(kısaltmalar veya semboller kullanarak kısa biçimde yazma) öğretimine başlamıştır. 1856 yılında mektupla öğretim yolu ile uzaktan öğrenme uygulamaları Almanya’da. Charles ve Gustav tarafından düzenli bir şekilde sunulmuştur. 1884 yılında Almanya’da öğrencileri üniversiteye giriş sınavına hazırlamak için bir uzaktan eğitim okulu açıldı. 1886’da Pennsylvania Üniversitesinde, 1890’da Avustralya’da Queensland Üniversitesinde ve 1892’de Chicago Üniversitesinde açıköğretim yahut mektupla öğretim yapıldı (Tekinarslan ve Gürer, 2019).

1990'lı yılların sonlarına doğru cep telefonları, akıllı telefonlar ve tablet çevrim içi bilgisayarlar gelişmeye ve yaygınlaşmaya başlamıştır. “Mobil cihazların gelişmesi ve yaygın kullanımı ve bu cihazların internete erişimi ile insanlar, istedikleri zaman ve yerde öğrenme olanağına sahip olmuşlardır” (Tekinarslan ve Gürer, 2019).

1.4. Türkiye’de Uzaktan Eğitim

Türkiye’de uzaktan eğitimdeki gelişim dönemi ve aşamaları oluşturulurken, uzaktan eğitim sürecinde kullanılan teknolojik gelişmeler ve alanda etki eden önemli gelişmeler göz önünde bulundurulmuştur. Şekil 4’te görüldüğü gibi Bozkurt (2017), ülkemizde uzaktan eğitimin gelişim evrelerini dört döneme ayırmıştır.

Şekil 4. Uzaktan eğitimin Türkiye bağlamında dönem ve evreleri (Bozkurt, 2017)

Bu dönemler; I. dönem tartışma ve öneriler, II. dönem yazışarak, III. dönem- görsel-işitsel araçlarla ve IV. dönem - bilişim tabanlı olarak ifade edilmiştir.

2000 yılında Yükseköğretim Kurulu’nun aldığı karar ile Enformatik Millî Komitesi ve 2005 yılında YÖK bünyesinde uzaktan eğitim komisyonu kurulmuştur. 2009 yılı itibarıyla uzaktan eğitim, 2011 yılı itibarıyla da açık öğretim kapsamında öğrenci alan İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Türkiye’deki ilk açık ve uzaktan eğitim fakültesidir. Üniversitelerde uzaktan eğitim başvurusu ile ilgili düzenlemeler "Yüksek Öğretim Kurumlarında Uzaktan Öğretime İlişkin Usul ve Esaslar "da düzenlenmiştir (Tekinarslan ve Gürer, 2019).

1.5. Türkçe Eğitimi

Milli Eğitim Bakanlığı’nın (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) 2019 yılından itibaren Türkçe Dersinin öğrencilere öğretilmesinde Türkçe dersi için Öğretim programının özel amaçları ve öğretme yaklaşımı aşağıdaki gibidir;

1.5.1 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Özel Amaçları

Türkçe Dersi için Öğretim Programı, öğrencilerin hayatları boyunca kullanabileceği dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma ile ilgili dil ve zihinsel beceriler kazanarak, bu beceriler ile kendilerini hem bireysel ve sosyal yönde geliştirmeleri, etkin iletişim kurmaları, Türkçe sevgisiyle, istek duyarak okuma ve yazma alışkanlığını edinmelerini sağlayacak biçimde bilgi, beceri ve değerleri içeren bir bütün içinde yapılandırılmıştır. Türkçe Dersi Öğretim Programı; dil becerileri ve yeterliliklerinin ilerletilmesi, diğer tüm alan ve branşlarda öğrenmeye, kişisel ve sosyal gelişim ile mesleki beceri kazanmanın ön koşulu olarak kabul edilmektedir. 1. sınıftan son sınıf olan 8. sınıfa kadar olan kazanımların düzeni ve sıralaması, öğrencilerde temel dil becerileri ile birlikte üst düzey bilişsel yetilerin geliştirilmesine katkısı olacak biçimde düzenlenmiştir. Öğrencilerin gelişimsel düzeylerine dikkat edilerek dil bilgisi ve yazım kurallarında ile ilgili kazanımlar artarak ve aşamalı derecede yapılandırılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda ifade edilen "Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri" doğrultusunda hazırlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin ulaşması istenilen hedefler belirtilmiştir.

1.5.2 Öğrenme Öğretme Yaklaşımı

Eğitimde dil öğrenimi doğrusal bir etkinlik olmadığından dört temel dil becerinin kazandırılma sürecinde bir öğrenme öğretme yaklaşımı benimsenmemesine dikkat edilmeli, farklı öğretim yöntem ve teknikleri harmanlanarak kurgulanmalıdır. Öğrenme öğretme süreci planlanmasında öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklar (hazır bulunuşluk düzeyleri, öğrenme stilleri ve ihtiyaçları, sosyokültürel farklılıkları vb.) konusunda hassas olunması gerekmektedir. Kullanılan öğretim yaklaşımları ve öğrenme etkinlikleri daha önceki öğrenmeleri geliştirmeli, yanlış öğrenilenleri düzeltmeli, ilgi çekici olmalı, derslik içinde ve dışında anlamlı uygulamalar ile öğrenme sürecini yerleştirmelidir. Öğrencilerin öğrenme öğretme sürecine faal olarak katılım göstermesi ve öğrencilerin öğrenme süreçlerinin sorumluluğunu almaları sağlanmalıdır. Öğrenciler öğrendikleri bilgileri içinde yaşadığı sosyokültürel ve çevresel durumları ile ilişkilendirme olanağı olan, etkin katılabilecekleri etkinlik ve çalışma alanları barındırmalıdır. Bu ve buna yakın etkinlik ve çalışmalar ile öğrenme daha anlamlı ve kalıcı kılınacak birlikte öğrencilerin öğrenmeye karşı olumlu yönde gelişimlerine katkı sağlayacaktır. Öğrenme öğretme süreçlerinde mümkün olabildiğince bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanılmalıdır. Bu teknolojiler öğretim stratejilerinde zenginlik sağlarken aynı zamanda öğrenmeyi de destekleyecektir. Öğrenciler veri toplama, organize etme ve sıralamada, elde edilen bulgularını yazma, düzenleme ve sunmada bilgisayar programlarını kullanmaları teşvik edilmelidir. Derslerin işlenişi esnasında ve uygulamalarında görsel iletişim araçları kullanılmalı; sunum, bilgisayar, televizyon, etkileşimli tahta, internet, EBA içerikleri vb. etkin olarak kullanılmalıdır. (<https://mufredat.meb.gov.tr/>)

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma nicel araştırma yöntemi ile Uzaktan Türkçe Derslerinin Yapılabilmesine Yönelik Öğrenci Görüşleri Nelerdir? Ve Uzaktan Türkçe Derslerinin Yapılabilmesine Yönelik Öğretmen Görüşleri Nelerdir? sorularını temel alarak aşağıdaki sorular üzerinden İstanbul ili Kartal ilçesi 100. Yıl Ali Rıza Efendi Ortaokulu ve İstanbul ili Kartal ilçesi Şeyh Şamil Ortaokulu öğrencilerine ve öğretmenlerine uygulanmıştır.

Öğrencilere:

1. Uzaktan Türkçe dersinde dersin içeriğini öğrenmek benim için çok önemlidir.
2. Uzaktan Türkçe dersinde yeni bilgiler öğrenirim.
3. Uzaktan Türkçe dersinde öğretmenim ortaya çıkabilecek sorunları çözer.
4. Uzaktan Türkçe dersinde genel olarak işlenen dersten memnunum.
5. Uzaktan Türkçe dersinde öğretmenime ders hakkında soru sorabilirim.

6. Uzaktan Türkçe dersinde öğretmenim dersin içeriğine göre farklı öğretim yöntem ve teknikleri kullanır.
7. Uzaktan Türkçe dersinde kendimi ifade edebilirim.
8. Uzaktan Türkçe dersi okula gidemediğimiz için alternatif bir çözümdür.
9. Uzaktan Türkçe dersinde ders süresi yeterlidir.
10. Uzaktan Türkçe dersinde kaynağa erişim (sözlük, çalışma kağıdı vb dokümanlara) ulaşmak kolay ve hızlıdır.
11. Uzaktan Türkçe dersi yüz yüze ders kadar etkilidir.
12. Uzaktan Türkçe dersinde öğretmen yeterli kaynakları sağlamaktadır.
13. Uzaktan Türkçe dersinin sizce olumlu yönleri nelerdir?
14. Öğrencilere Uzaktan Türkçe dersinin sizce olumsuz yönleri nelerdir?

Öğretmenlere:

1. Uzaktan Türkçe dersinde öğretmen ve öğrenci arasındaki iletişim etkili olarak sağlanmalıdır.
2. Uzaktan Türkçe dersinde yapılabilmesine yönelik ortaya çıkabilecek sorunları etkili bir şekilde çözebilirim.
3. Uzaktan Türkçe dersinde öğrenciler kendileri ifade edebilirler.
4. Uzaktan Türkçe dersinde içerikli paylaşımlarda yeterli bilgiye ve donanıma sahibim.
5. Uzaktan Türkçe dersinde dersin içeriğini öğretebilmek benim için çok önemlidir.
6. Uzaktan Türkçe dersinde paylaşımlarda dersin içeriğine göre farklı öğretim yöntem ve teknikleri kullanılabilir.
7. Uzaktan Türkçe dersi eğitimci kimliğimi geliştirmeme, bilgi ve iletişim teknolojilerini daha etkin kullanmama katkı sağlar.
8. Uzaktan Türkçe dersi farklı eğitim modellerine karşı farkındalık kazanmamı sağladı.
9. Uzaktan Türkçe dersi eğitiminde ders süresi daha uzun olmalıdır.
10. Uzaktan Türkçe dersinde kaynağa erişim (nota, çalışma kağıdına, doküman vb.) daha hızlı ve kolaydır.
11. Uzaktan Türkçe dersinde paylaşımlar eğitimde öğrencilerin algılarını yükseltmektedir.
12. Uzaktan Türkçe dersinde eğitimde öğrenciye yeterli kaynağı sağlamakta faydasını görüyorum.
13. Öğretmenlere Uzaktan Türkçe dersinin sizce olumlu yönleri nelerdir?
14. Öğretmenlere Uzaktan Türkçe dersinin sizce olumsuz yönleri nelerdir?

2.2. Çalışma Grubu

Çalışma grubu, İstanbul ili Kartal ilçesi 100. Yıl Ali Rıza Efendi Ortaokulu ve Şeyh Şamil Ortaokulu Müdürlükleridir. Araştırmamızın örneklemini ise İstanbul ili Kartal ilçesi 100. Yıl Ali Rıza Efendi Ortaokulu ve Şeyh Şamil Ortaokulu 15 Türkçe öğretmeni ve 40 öğrenciden oluşmaktadır.

Öğrencilere ait bazı özellikler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 1. Katılımcı öğrencilere ait demografik özellikler

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	Eğitim Durumu
K1	Kız	13	8. Sınıf
K2	Kız	11	6.Sınıf
K3	Erkek	10	5. Sınıf
K4	Kız	12	7. Sınıf
K5	Kız	12	7. Sınıf
K6	Kız	12	7. Sınıf
K7	Kız	13	8. Sınıf
K8	Erkek	13	8. Sınıf
K9	Kız	11	6. Sınıf
K10	Kız	11	6. Sınıf
K11	Kız	10	5. Sınıf
K12	Erkek	10	5. Sınıf
K13	Kız	12	7. Sınıf
K14	Erkek	13	8. Sınıf
K15	Kız	11	6. Sınıf
K16	Kız	13	8. Sınıf
K17	Kız	13	8. Sınıf
K18	Kız	10	5. Sınıf
K19	Kız	13	8. Sınıf
K20	Kız	12	7. Sınıf
K21	Erkek	11	6. Sınıf
K22	Erkek	13	8. Sınıf
K23	Erkek	11	6. Sınıf
K24	Kız	12	7. Sınıf
K25	Erkek	11	6. Sınıf
K26	Erkek	12	7. Sınıf
K27	Erkek	13	8. Sınıf
K28	Kız	10	5. Sınıf
K29	Kız	12	7. Sınıf
K30	Kız	13	8. Sınıf
K31	Erkek	11	6. Sınıf
K32	Erkek	13	8. Sınıf
K33	Erkek	13	8. Sınıf
K34	Kız	11	6. Sınıf
K35	Erkek	12	7. Sınıf
K36	Erkek	12	7. Sınıf
K37	Kız	10	5. Sınıf
K38	Kız	13	8. Sınıf
K39	Kız	11	6. Sınıf
K40	Erkek	12	7. Sınıf

Öğretmenlere ait bazı özellikler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2. Katılımcı Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	Kıdem	Eğitim Durumu
K1	Kadın	42	17	Lisans
K2	Kadın	32	10	Lisans
K3	Erkek	35	12	Lisans
K4	Erkek	43	18	Lisans
K5	Kadın	28	4	Lisans
K6	Erkek	43	18	Lisans
K7	Erkek	28	4	Lisans
K8	Kadın	37	13	Lisans
K9	Kadın	34	8	Lisansüstü
K10	Kadın	30	7	Lisans
K11	Kadın	44	19	Lisans
K12	Erkek	56	31	Ön Lisans
K13	Erkek	36	11	Lisans
K14	Kadın	30	8	Lisans
K15	Kadın	39	16	Lisans

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada betimsel analiz ve ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Bu amaçla araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel bilgi formu, Aldemir (2020) tarafından geliştirilen toplam 26 maddeden oluşan “Uzaktan eğitimde keman eğitiminin uygulanabilirliğine yönelik öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri” ölçeği kullanılmıştır. (Keman dersi yerine Türkçe dersine uyarlanarak). Öğrenci ve öğretmenler arasından seçilecek uygun örneklem grubundan kitle iletişim araçları üzerinden veri toplanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler spss paket programından yararlanılarak analiz edilmiştir.

3. BULGULAR

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın birinci alt problemi: Uzaktan Türkçe Derslerinin Yapılabilmesine Yönelik Öğrenci Görüşleri Nelerdir?

3.1.1. Uzaktan Türkçe dersinde dersin içeriğini öğrenmenin önemi

Ankete katılan öğrencilere, “Uzaktan Türkçe dersinde dersin içeriğini öğrenmek benim için önemlidir.” ifadesi yöneltmiştir, katılımcılar %72,5’i Kesinlikle katılıyorum, %12,5’i Katılıyorum, %12,5’i Kararsızım, %2,5’i ise Kesinlikle katılmıyorum cevabını vermişlerdir. Verilere bakıldığında dersin içeriğini öğrenmenin önemli olduğu anlaşılmaktadır.

3.1.2. Uzaktan Türkçe dersinde yeni bilgiler öğrenirim.

Ankete katılan öğrencilere, “Uzaktan Türkçe dersinde yeni bilgiler öğrenirim.” ifadesi yöneltmiştir, katılımcılar %45’i Kesinlikle katılıyorum, %40’i Katılıyorum, %15’i Kararsızım cevabını vermişlerdir. Tabloya bakıldığında uzaktan Türkçe dersinde yeni öğrenme durumlarının büyük bir oranda gerçekleştiğini anlıyoruz.

3.1.3.Öğrencilerin uzaktan Türkçe dersinde öğretmenlerinin çıkabilecek sorunları çözebileceği inancı

Ankete katılan öğrencilere, “Uzaktan Türkçe dersinde öğretmenin ortaya çıkabilecek sorunları çözer.” ifadesi yöneltilmiştir, katılımcılar %42,5’i Kesinlikle katılıyorum, %42,5’i Katılıyorum, %6’sı Kararsızım cevabını vermişlerdir. Verilere bakıldığında derse giren öğretmenlerin uzaktan eğitimde oluşabilen ve oluşabilecek sorunları çözdüğü derslerin büyük bir oranda herhangi bir aksaklık nedeniyle engellenmediğini anlamaktayız.

3.1.4.Öğrencilerin uzaktan Türkçe dersinden memnuniyeti

Ankete katılan öğrencilere, “Uzaktan Türkçe dersinde genel olarak işlenen dersten memnunum.” ifadesi yöneltilmiştir, katılımcılar %45 Kesinlikle katılıyorum, %37,5’i Katılıyorum, %10’u Katılıyorum, %5’i Katılmıyorum, %2,5’i Kesinlikle katılmıyorum cevabını vermişlerdir. Verilen yanıtlara göre öğrencilerin büyük çoğunluğunun işlenen derslerden memnun olduğu anlaşılmaktadır.

3.1.5.Öğrencilerin uzaktan Türkçe dersinde anlamadığı hususları sorabilme durumu

Ankete katılan öğrencilere, “Uzaktan Türkçe dersinde öğretmenime ders hakkında soru sorabilirim.” ifadesi yöneltilmiştir, katılımcılar %67,5’i Kesinlikle katılıyorum, %17,5’i Katılıyorum, %10’u Kararsızım, %5’i, Katılmıyorum %2,5’i ise Kesinlikle katılmıyorum cevabını vermişlerdir. Bu verilerde öğrencilerin derslerin uzaktan olması sebebiyle oluşabilecek eksiklikleri, anlamadıkları noktaları öğretmenlerine sorabildikleri anlamını çıkartmaktayız.

3.1.6.Öğrencilerin uzaktan Türkçe dersinden öğretmenin derste kullandığı yöntem ve teknikleri fark edebilme durumu

Ankete katılan öğrencilere, “Uzaktan Türkçe dersinde öğretmenim dersin içeriğine göre farklı öğretim yöntem ve teknikleri kullanır.” ifadesi yöneltilmiştir, katılımcılar %52,5’i Kesinlikle katılıyorum, %32,5’i Katılıyorum, %5’i Kararsızım, %2,5’i ise Katılmıyorum, cevabını vermişlerdir. Öğrencilerin derslerde öğretmenin uyguladığı yöntem ve tekniklerindeki değişiklikleri fark ettiklerini ve normal eğitim ortamından farklı oluşabilen yöntem ve teknikleri de anlayabildiklerini anlamaktayız.

3.1.7.Öğrencilerin uzaktan Türkçe dersinde kendini ifade etmeleri

Ankete katılan öğrencilere, “Uzaktan Türkçe dersinde kendimi ifade edebilirim.” ifadesi yöneltilmiştir, katılımcılar %45 Kesinlikle katılıyorum, %30’u Katılıyorum, %20’si Kararsızım, %2,5’i Katılmıyorum, %2,5’i Kesinlikle katılmıyorum cevabını vermişlerdir. Verilere bakıldığında öğrencilerin derse katılım sağlayabilmelerinde herhangi bir sorun olmadığı görülmektedir.

3.1.8.Öğrencilerin uzaktan Türkçe dersinin alternatif bir çözüm olduğu ile ilgili düşünceleri

Ankete katılan öğrencilere, “Uzaktan Türkçe dersi okula gidemediğimiz için alternatif bir çözümdür.” ifadesi yöneltilmiştir, katılımcılar %50 Kesinlikle katılıyorum, %32,5’i Katılıyorum, %15’i Kararsızım, %2,5’i Katılmıyorum cevabını vermişlerdir. Tablodan görüldüğü üzere uzaktan Türkçe dersinin alternatif bir çözüm olduğu görülmektedir.

3.1.9.Öğrencilerin uzaktan Türkçe dersinin süresinin yeterli olup olmadığı

Ankete katılan öğrencilere, “Uzaktan Türkçe dersinde ders süresi yeterlidir.” ifadesi yöneltilmiştir, katılımcılar %27,5’i Kesinlikle katılıyorum, %32,5’i Katılıyorum, %12,5’i Katılıyorum, %7,5’i Katılmıyorum, %20’i Kesinlikle katılmıyorum cevabını vermişlerdir. Ders sürelerini Millî Eğitim Bakanlığı, EBA’da 30 dakika üzerinden tanımlamaktadır. Öğrencilerin yarısının ders süresinin yeterli olduğunu düşünmekteyken belirli bir kesim ise yeterli olmadığını düşünmektedir. Bunda derslere bağlanma ve yoklama sürelerinin uzun sürmesi gibi nedenler bulunmaktadır.

3.1.10 Öğrencilerin uzaktan Türkçe dersinde kaynaklara hızlı erişim

Ankete katılan öğrencilere, “Uzaktan Türkçe dersinde kaynağa erişim (sözlük, çalışma kağıdı vb dokümanlara) ulaşmak kolay ve hızlıdır.” ifadesi yöneltilmiştir, katılımcılar %37,5’i Kesinlikle katılıyorum, %32,5’i Katılıyorum, %20’si Kararsızım, %5’i Katılmıyorum, %5’i Kesinlikle katılmıyorum cevabını vermişlerdir. İnternet sayesinde öğrencilerin dersle ilgili kaynaklara kolay ve hızlı bir şekilde ulaştıkları anlaşılmaktadır.

3.1.11 Öğrencilerin uzaktan Türkçe dersinin etkililiği

Ankete katılan öğrencilere, “Uzaktan Türkçe dersi yüz yüze ders kadar etkilidir.” ifadesi yöneltilmiştir, katılımcılar %5’i Kesinlikle katılıyorum, %12,5’i Katılıyorum, %30’u Kararsızım, %35’i Katılmıyorum, %17,5’i Kesinlikle katılmıyorum cevabını vermişlerdir. Bu soruda diğer soruların tersine daha olumsuz bir değer karşımıza çıkmaktadır, bu projenin de yapılma amaçlarından biri olan yüz yüze eğitim ile kıyaslama ile ilgili soruda gelen cevapların uzaktan Türkçe eğitimin yüz yüze kadar etkili olmadığını yansıtmaktadır.

3.1.12 Öğrencilerin uzaktan Türkçe dersinde Öğretmenin kaynak sunması ile ilgili görüşleri

Ankete katılan öğrencilere, “Uzaktan Türkçe dersinde öğretmen yeterli kaynakları sağlamaktadır.” ifadesi yöneltilmiştir, katılımcılar %52,5’i Kesinlikle katılıyorum, %30’u Katılıyorum, %12,5’i Kararsızım, %2,5’i Katılmıyorum, %2,5’i Kesinlikle katılmıyorum cevabını vermişlerdir. Gelen cevaplarda öğrencilerin ders için gerekli kaynaklara ulaşmalarının internet üzerinden kolay olduğu anlaşılmaktadır.

3.1.13 Öğrencilerin uzaktan Türkçe dersi hakkında olumlu görüşleri

Öğrencilere Uzaktan Türkçe dersinin sizce olumlu yönleri nelerdir? diye sorulduğunda aşağıdaki cevaplar alınmıştır.

- Eğitimin devamlılığı açısından önemi vurgulanmıştır.
- Pandemi sürecinde bulaş riskini göz önünde bulundurduğumuzda daha sağlıklı olduğu düşünülmektedir.
- Pandemi sürecinde zamanın geçmesine karşılık derslerinden- ders planından geri kalmamak adına olumlu olduğu düşünülmektedir.
- Sınıf ortamından daha sessiz olduğu için daha çok adapte olduğu görüşünde olanlar vardır.
- Kaynaklara hızlı erişim, bilmediği konu ve terimleri anında anlayabilme görüşü hakimdir.
- Herhangi bir rahatsızlığından dolayı ve/veya geçici okula gidemeyen öğrenciler için fırsat eşitliği sağlama durumlarında akranlarından geri kalmamak için önemlidir.
- Katılımın kolay olması, okul ortamına gelmekten daha kolay ve ekonomik olduğu düşünülmektedir.
- Derste ortaya çıkan öğrenme eksikliklerini daha iyi bir şekilde tespit etme ve giderme yönünde görüşler bulunmaktadır.

3.1.14 Öğrencilerin uzaktan Türkçe dersi hakkında olumsuz görüşleri

Öğrencilere Uzaktan Türkçe dersinin sizce olumsuz yönleri nelerdir? diye sorulduğunda aşağıdaki cevaplar alınmıştır.

- Yüz yüze eğitim kadar etkili ve iletişimi sağlamadığı görüşü belirgindir.
 - Özellikle ders esnasında oluşabilen teknik aksaklıklar dersin işlenişinde olumsuz etki yarattığı görüşü hakimdir.
 - Ekran bağımlılığı konusunda zararlı olabileceği düşünülmektedir.
 - İletişimdeki eksikliklerin bazen yanlış anlaşılmalara neden olduğu düşünülmektedir.
- Ev ortamında derslerin ciddiyetten uzak olabileceği, öğrenmenin eksik olabileceği düşünülmektedir.

3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın ikinci alt problemi: Uzaktan Türkçe Derslerinin Yapılabilmesine Yönelik Öğretmen Görüşleri Nelerdir?

3.2.1 Uzaktan Türkçe dersinde öğretmen-öğrenci iletişimin etkililiği

Ankete katılan öğretmenlere, “Uzaktan Türkçe dersinde öğretmen ve öğrenci arasındaki iletişim etkili olarak sağlanmalıdır.”ifadesi yöneltilmiştir, katılımcılar %26,7’si Kesinlikle katılıyorum, %40’ı Katılıyorum, %26,7’si Kararsızım, %6,7’si ise Katılmıyorum cevabını vermişlerdir. Öğretmenlerin çoğunluğu öğrenciler ile etkili bir iletişim kurulmadan dersin işlenişinin uygun olmadığını düşünmektedir.

3.2.2 Uzaktan Türkçe dersinde öğretmenin ortaya çıkabilecek sorunları çözebilme durumu

Ankete katılan öğretmenlere, “Uzaktan Türkçe dersinde yapılabilmesine yönelik ortaya çıkabilecek sorunları etkili bir şekilde çözebilirim.”ifadesi yöneltilmiştir, katılımcılar %46,7’si Kesinlikle katılıyorum, %13,3’ü Katılıyorum, %33,3’ü Kararsızım, %6,7’si ise Kesinlikle katılmıyorum cevabını vermişlerdir. Verilen yanıtlara göre ders esnasında oluşabilecek sorunları öğretmenlerin etkili bir şekilde çözümleyebildiği sonucu çıkmaktadır.

3.2.3 Uzaktan Türkçe dersinde öğrencilerin kendini ifade edebilmesi hakkında öğretmen görüşü

Ankete katılan öğretmenlere, “Uzaktan Türkçe dersinde öğrenciler kendileri ifade edebilirler.”ifadesi yöneltilmiştir, katılımcılar %20’si Kesinlikle katılıyorum, %40’ı Katılıyorum, %26,7’si Kararsızım, %6,7’si Katılmıyorum, %6,7’si ise Kesinlikle katılmıyorum cevabını vermişlerdir. Gelen cevaplara göre derslerin etkileşim içinde geçtiği öğrenciler tarafından gelen yanıtlardan, öğrencilerin kendini ifade ettiği görüşü hakimdir.

3.2.4 Uzaktan Türkçe dersinde öğretmenlerin paylaşımlarda bilgi ve donanım yeterliliği

Ankete katılan öğretmenlere, “Uzaktan Türkçe dersinde içerikli paylaşımlarda yeterli bilgiye ve donanıma sahibim.”ifadesi yöneltilmiştir, katılımcılar %26,7’si Kesinlikle katılıyorum, %40’ı Katılıyorum, %33,3’ü Kararsızım cevabını vermişlerdir. Öğretmenler derslerde yaptığı paylaşımlar hakkında kendilerinin genelde yeterli olduğu düşünmektedir.

3.2.5 Uzaktan Türkçe dersinde dersin içeriğinin öğretilmesinin önemi

Ankete katılan öğretmenlere, “Uzaktan Türkçe dersinde dersin içeriğini öğretebilmek benim için çok önemlidir.”ifadesi yöneltilmiştir, katılımcılar %66,7’si Kesinlikle katılıyorum, %6,7’si Katılıyorum, %26,7’si Kararsızım cevabını vermişlerdir. Dersim amacına uygun olarak dersin öğretilmesi bütün öğretmenler için önemlidir.

3.2.6 Uzaktan Türkçe dersinde farklı yöntem ve teknikleri kullanabilme

Ankete katılan öğretmenlere, “Uzaktan Türkçe dersinde paylaşımlarda dersin içeriğine göre farklı öğretim yöntem ve teknikleri kullanılabiliyorum.”ifadesi yöneltilmiştir, katılımcılar %40’ı Kesinlikle katılıyorum, %33,3’ü Katılıyorum, %26,7’si Kararsızım cevabını vermişlerdir. Öğretmenler okul ortamından farklı olarak tanıştıkları yeni uzaktan eğitim ortamında yöntem ve teknikleri çeşitlendirdiklerini belirtmişlerdir.

3.2.7 Uzaktan Türkçe dersinin eğitimci kimliğinin gelişimime katkısı

Ankete katılan öğretmenlere, “Uzaktan Türkçe dersi eğitimci kimliğimi geliştirmeme, bilgi ve iletişim teknolojilerini daha etkin kullanmama katkı sağlar.” ifadesi yöneltilmiştir, katılımcılar %20’si Kesinlikle katılıyorum, %53,3’ü Katılıyorum, %20’si Kararsızım, %6,7’si Katılmıyorum cevabını vermişlerdir. Verilen yanıtlara göre öğretmenlerin çoğu uzaktan eğitimin kendilerinin çok yönlü eğitimci kişiliklerini geliştirdiğini anlıyor.

3.2.8 Uzaktan Türkçe dersi ile farklı eğitim modellerinin farkına varma

Ankete katılan öğretmenlere, “Uzaktan Türkçe dersi farklı eğitim modellerine karşı farkındalık kazanmamı sağladı.” ifadesi yöneltilmiştir, katılımcılar %20’si Kesinlikle katılıyorum, %46,7’si Katılıyorum, %26,7’si Kararsızım, %6,7’si Katılmıyorum cevabını vermişlerdir. Bu verilerden yola çıkarak farklı eğitim modellerinin de artık öğretmenlerin gündeminde olduğunu ve uyum sağladığını görüyoruz.

3.2.9 Uzaktan Türkçe dersinin ders süresinin yeterli olup olmadığı

Ankete katılan öğretmenlere, “Uzaktan Türkçe dersi eğitiminde ders süresi daha uzun olmalıdır.” ifadesi yöneltilmiştir, katılımcılar %46,7’si Kesinlikle katılıyorum, %20’si Katılıyorum, %33,3’ü Kararsızım cevabını vermişlerdir. Bu madde de yine sürenin yetersiz olduğu hususuna değinilmiştir, bunda genel olarak temel sebebin bağlanma ve yoklama süresinin zaman aldığı bundan ötürü dersin işleniş süresinin yetersizliği ortaya çıkmaktadır.

3.2.10 Uzaktan Türkçe dersinde öğretmenlerin kaynağa erişimi

Ankete katılan öğretmenlere, “Uzaktan Türkçe dersinde kaynağa erişim (not, çalışma kağıdı, doküman vb.) daha hızlı ve kolaydır.” ifadesi yöneltilmiştir, katılımcılar %26,7’si Kesinlikle katılıyorum, %33,3’ü Katılıyorum, %33,3’ü Kararsızım, %6,7’si ise Kesinlikle katılmıyorum cevabını vermişlerdir. Bu verilere göre öğretmenlerin kaynaklara ulaşmada internetin bilgi ve belgeye ulaşmadaki hızını kullandıkları böylece kaynaklara daha hızlı ve kolay ulaşıldığı görülmektedir.

3.2.11 Uzaktan Türkçe dersinde paylaşımların öğrencilerin algısındaki etkisi

Ankete katılan öğretmenlere, “Uzaktan Türkçe dersinde paylaşımlar eğitimde öğrencilerin algılarını yükseltmektedir.” ifadesi yöneltilmiştir, katılımcılar %13,3’ü Kesinlikle katılıyorum, %26,7’si Katılıyorum, %53,3’ü Kararsızım, %6,7’si ise Katılmıyorum cevabını vermişlerdir. Verilen cevaplarda bilgisayar ve internetin, eğitimin içine yerleştirilmesinin gerekliliği olan öğrenci algıları diri tutma hususun da öğretmenler tarafından öngörülebildiğini görmekteyiz.

3.2.12 Uzaktan Türkçe dersinde öğrencilere yeterli kaynak sunma

Ankete katılan öğretmenlere, “Uzaktan Türkçe dersinde eğitimde öğrenciye yeterli kaynağı sağlamakta faydasını görüyorum.” ifadesi yöneltilmiştir, katılımcılar %33,3’ü Kesinlikle katılıyorum, %40’ı Katılıyorum, %26,7’si Kararsızım ise cevabını vermişlerdir. Verilen yanıtlardan anlaşıldığı üzere bilgisayar ve internetin öğrencilere kaynak sağlamadaki katkısının kullanıldığı görülmektedir.

3.2.13 Öğretmenlerin uzaktan Türkçe dersi hakkında olumlu görüşleri

Öğretmenlere Uzaktan Türkçe dersinin sizce olumlu yönleri nelerdir? diye sorulduğunda aşağıdaki cevaplar alınmıştır.

- Eğitimde devamlılığı sağladığı için önemli olduğu görüşü hâkimdir.
- Sözel ifade ve dinleme alanlarında daha önemli olduğunu bunu sağlamanın ne kadar önemli olduğunun öğrenciler tarafından anlaşıldığı belirtilmektedir.

- Öğrencilerin daha sabırlı olmasını sağladığını, etkili dinlemenin önemini ortaya çıkardığını ifade edilmiştir.
- Öğrencilerin, kaynaklara ulaşmada etkili olduğu, bilmedikleri bilgileri daha hızlı öğrenip daha hızlı dönüt verilebildikleri görüşü belirlemiştir.
- Pandemi sürecinde öğrencilerin zihinlerinin diri tutulduğu, karantina süreçlerinde eğitimden geri kalmadıkları vurgulanmıştır.

3.2.14 Öğretmenlerin uzaktan Türkçe dersi hakkında olumsuz görüşleri

Öğretmenlere Uzaktan Türkçe dersinin sizce olumsuz yönleri nelerdir? diye sorulduğunda aşağıdaki cevaplar alınmıştır.

- Yüz yüze eğitimdeki gibi etkileşim sağlanamaması görüşü hâkimdir.
- Öğrenciler ile bire bir bağ kurulamamasını ve farklı öğrenme boyutlarında dönüt alınamaması belirtilmiştir.
- Özellikle yazma alanı konusunda öğrenciler de eksiklikler oluşabileceği vurgulanmıştır.
- Sınıfların kalabalık olması dezavantajlı durumlar oluşturabilmektedir.
- İnternet ve bilgisayar eksikleri olan öğrencilerin sorun yaşadığı hususu dile getirilmiştir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. Sonuç

4.1.1. Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Sonuçlar

‘Uzaktan Türkçe Derslerinin Yapılabilmesine Yönelik Öğrenci Görüşleri Nelerdir?’ alt probleminden yola çıkılarak elde edilen bulgular neticesinde pek çok sonuca varılmıştır. Bunların başında uzaktan Türkçe dersinde, dersin içeriğini öğrenmenin öğrenciler için önemli olduğu, öğrencilerin uzaktan Türkçe dersinde yeni bilgiler öğrendiği, uzaktan Türkçe derslerinden memnun olduğu ve öğretmenlerinin ortaya çıkabilecek sorunları çözebileceğine inandıkları sonucu gelmektedir. Bunların yanında ders esnasında soru sorabildikleri ve derse katılımında bir sorun olmadığı ve kendilerini ifade edebildikleri de çalışmamızın diğer önemli sonuçları arasında yer almaktadır. Öğrenciler, öğretmenlerinin uyguladığı yöntem ve tekniklerdeki değişiklikleri anlayabildiklerini ve normal eğitim ortamından farklı oluşabilen yöntem ve teknikleri anlayabilmektedir. Öğrencilerin görüşleriyle ilgili bir diğer önemli husus ise öğrencilerin internet sayesinde dersle ilgili kaynaklara kolay ve hızlı bir şekilde ulaştıklarını ve uzaktan Türkçe dersinin yüz yüze Türkçe dersinin alternatifi olduğunu düşünmeleri. Bununla birlikte yüz yüze eğitim ile kıyaslama ile ilgili soruda gelen cevapların uzaktan Türkçe eğitimin yüz yüze kadar etkili olmadığı görüşü öne çıkmaktadır. Öğrenciler uzaktan eğitim ile ilgili eğitimin devamlılığı açısından önemli olduğu, pandemi sürecinde bulaş riskini göz önünde bulundurduğumuzda daha sağlıklı olduğu, herhangi bir rahatsızlığından dolayı ve/veya geçici okula gidemeyen öğrenciler için fırsat eşitliği sağlama durumlarında akranlarından geri kalmamak için önemli olduğu, katılımın kolay olduğu, pandemi sürecinde zaman geçmesine karşılık derslerinden geri kalmamak adına önemli olduğu görüşlerine sahiptir. Bununla birlikte; ev ortamında ciddiyetten uzak olunabileceği, öğrenmelerin eksik olabileceği ve ekran bağımlılığının artabileceğine yönelik görüşleri de mevcuttur.

4.1.2. Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Sonuçlar

‘Uzaktan Türkçe Derslerinin Yapılabilmesine Yönelik Öğretmen Görüşleri Nelerdir?’ alt probleminden yola çıkılarak elde edilen bulgular neticesinde pek çok sonuca varılmıştır. Öğretmenler; öğrenciler ile etkili bir iletişim kurulmadan dersin işlenişinin uygun olmadığını, öğretmenlerin ders esnasında oluşabilecek sorunları öğretmenlerin etkili bir şekilde çözümlenebileceği, öğretmenlerin derslerde kullandığı paylaşımlar konusunda yeterli olduğu, dersin amacına uygun olarak dersin öğretilmesinin bütün öğretmenler için önemli olduğu düşüncelerine sahiptir.

Öğretmenler okul ortamından farklı olarak tanıştıkları yeni uzaktan eğitim ortamında yöntem ve tekniklerini çeşitlendirdiklerini, uzaktan eğitimin kendilerinin eğitimci kişiliğini geliştirdiğini, farklı eğitim modellerinin de artık öğretmenlerin gündeminde olduğunu ve uyum sağladığını belirtmiştir. Ayrıca İnternet sayesinde öğretmenlerin dersle ilgili kaynaklara kolay ve hızlı bir şekilde ulaştıkları, bilgisayar ve internetin eğitimin içine yerleştirilmesinin gerekliliği olan öğrenci algıları diri tutmanın öğretmenler tarafından da öngörülebildiğini, bilgisayar ve internetin öğrencilere kaynak sağlamadaki katkısının kullanıldığı; uzaktan eğitimin devamlılık açısından önemli olduğu, pandemi sürecinde öğrencilerin zihinlerinin diri tutulduğu, karantina süreçlerinde eğitimden geri kalmadıkları görüşü bulunmaktadır. Teknolojinin daha etkin kullanımı için eğitimler düzenlenmelidir. Yıldız, Tüysüz ve Öztürk (2021) Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlik algıları ile yenilik yönetimi yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi adlı çalışmalarında; Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği algıları ile yenilik yönetimi yeterliklerinin tüm alt boyutları arasında belirli bir korelasyon olduğunu; yenilik stratejisi, örgütsel kültür ve proje yönetimi alt boyutları ile teknoloji liderliği yeterliklerinin geliştirilmesi gerektiği sonucuna varmışlardır. Balaman ve Hanbay Tiryaki (2021) tarafından COVID-19 nedeniyle mecburi yürütülen uzaktan eğitim hakkında öğretmen görüşlerini tespit etmek amacıyla yapılan araştırmada öğretmenlerin uzaktan eğitim konusunda hizmetiçi eğitime ihtiyaç duyduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin öğretmenler tarafından Türkçenin her alanında etkinlikler yapılmalı ve takibi yapılmalıdır. Bununla birlikte öğrenciler ile bire bir bağ kurulmamasını ve farklı öğrenme boyutlarında dönüt alınmaması, İnternet ve bilgisayar eksikleri olan öğrencilerin sorun yaşadığı da problem boyutu olarak sonuçlar arasında yer almaktadır. Öğretmenlerin bu konuda problem olarak belirttiği bir diğer husus ise yazma alanı hususunda öğrencilerde eksiklikler oluşabileceğidir.

4.3. Öneriler

EBA ve benzeri platformlarda yaşanabilecek eksiklikler üzerine alternatif çözümler üretilmelidir. Derse bağlanamama, dersten kopma, yoklama yapma gibi vakit geçirebilecek hususlar için gerekli tedbir alınmalıdır. Alireisoğlu, Tüysüz ve Yiğit (2021) tarafından, uzaktan eğitimin başlangıcında karşılaşılan sorunlar ve uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan sorunlara ilişkin öğretmen çözümlerini ortaya koymak amacıyla yaptıkları çalışma sonucunda öğrencilerin; internet, bilgisayar, altyapı ve platform eksiklikleri ile karşılaştığı ve aynı zamanda motivasyon sorunu yaşadığı belirtilmiştir. Salgının her zaman ortaya çıkabileceği düşünülerek paylaşım, kaynak, internet, alt yapı vb. materyallerin düzenlenmesi, okul ortamlarının uzaktan ortama ivedi bir şekilde entegre olması için gerekli tedbirler alınmalıdır. Ders süreleri konusunda öğrenciler yeterli derken öğretmenlerin yetersiz demesi üzerinde durulmalı, detaylı irdelenmelidir. Sınıf ortamlarının kalabalık olmaması için dersler-sınıflar bölünmelidir. Ekran bağımlılığı, gelişimsel bozukluk, görme sorunları gibi öğrencilere zarar verebilecek durumların ortaya çıkmaması için derslerin süreleri planlanmalı, ailelerin uzaktan eğitim sürecinde öğrencileri ders dışında mümkün olduğunca ekrandan uzak tutulmalıdır. Alireisoğlu, Tüysüz ve Yiğit (2021) tarafından, uzaktan eğitimin başlangıcında karşılaşılan sorunlar ve uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan sorunlara ilişkin öğretmen çözümlerini ortaya koymak amacıyla yaptıkları çalışma sonucunda öğretmenlerin COVID-19 pandemisinden sonra işlerin eskisi gibi olmayacağı düşüncesinde olduklarını vurgulamışlardır.

Yukarıda görüldüğü ve konuyla ilgili literatürde yer alan bazı araştırma sonuçlarından anlaşılacağı gibi uzaktan eğitimin, sisteme entegrasyonu hususunda yapılması gereken pek çok çalışma bulunmaktadır. Uzaktan eğitime bir model olarak hızlı bir giriş yapılmış olsa da, pek çok anlamda gerekli olabilecek olan bu modelin kalıcılığını ve kullanılabilirliğini artırmak için başta öğretmenlere verilecek hizmetiçi eğitimler olmak üzere, öğrencilerin teknoloji okuryazarlığının artırılması ve teknolojiye ulaşabilme imkânlarının geliştirilmesi hususları gündemde tutulmalıdır.

Bunlardan hareketle uzaktan eğitim süreciyle ilgili; “(i) öğretmenlere çeşit ve kapsam açısından detaylı hizmetiçi eğitim verilmesi, (ii) öğrencilerin teknolojik alt yapı sorunlarının giderilmesi için önlemler alınması, (iii) öğrencilerde ekran bağımlılığının önüne geçmek için önlemler alınması, (iv) ders içeriklerinde uzaktan eğitime uygun düzenlemelere gidilmesi önerilerinde bulunulabilir.

Kaynakça

Ak, A.Oral, B. & Topuz, V. (2018). Marmara Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu uzaktan öğretim sürecinin değerlendirilmesi. *Bilim, Eğitim, Sanat ve Teknoloji Dergisi*, 2(1), 71-80.

Aldemir, B. (2020). Uzaktan Eğitimde Keman Eğitiminin Uygulanabilirliğine Yönelik Öğretim Elemanı ve Öğrenci Görüşleri, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Alireisoğlu, A.Tüysüz, H. & Yiğit, S. (2021) Uzaktan Eğitim Başlangıcında Karşılaşılan Sorunlar ve Uzaktan Eğitim Sürecinde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Öğretmen Çözümleri. *Social Science Development Journal (SSDjournal)*, 27(6), 261-283.

Balaman, F. & Hanbay Tiryaki, S. (2021). Corona Virüs (COVID-19) Nedeniyle Mecburi Yürütülen Uzaktan Eğitim Hakkında Öğretmen Görüşleri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 52-84.

Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 85-124.

Efe, N. (2010). Tek yönlü eylem olarak iletişim <https://necatiefe.wordpress.com/2010/04/24/iletisim-surecinin-isleyisi/sayfasından> erişilmiştir.

Erturgut, R. (2008). İnternet temelli uzaktan eğitimin örgütsel, sosyal, pedagojik ve teknolojik bileşenleri. *International Journal Of Informatics Technologies*, 1(2).

İşman, A. (2003). Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme. Ankara: Değişim.

İşman, A. (2011). Uzaktan eğitim. (4. Baskı), Ankara: Pegem Akademi.

mufredat.meb.gov.tr/2020https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/20195716392253-02-T%C3%BCrk%C3%A7e%20%C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1%202019.pdf sayfasından ulaşılmıştır.

Özarlan, Y. (2008). Uzaktan eğitim uygulamaları için açık kaynak kodlu öğrenme yönetim sistemleri. XIII. Türkiye’de İnternet Konferansı, ODTÜ, Ankara, 55- 60.

Taylor, J. C. (2001). Fifth generation distance education. *E-journal of instructional science and technology (e-jist)*, 4(1), 1-14.

Tekinarslan, E.& Güre, D. M. (2019). Açık ve uzaktan öğrenme. (2. Baskı). Ankara: Pegem.

Türk Dil Kurumu. (2020). Türkçe sözlük. Ankara: TDK. <https://sozluk.gov.tr/sayfasından> ulaşılmıştır.

Tüysüz, H., Kaya, U. & Yiğit, S. (2023). “Sınıf Öğretmenlerinin Covid-19 Psikolojik Sıkıntı Düzeyi ile İşe Bağlı Duygusal Tükenmişlik Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” *International Social Sciences Studies Journal*, (eISSN:2587-1587) Vol:9, Issue:109; pp:5977-5982

Umut, A. L.& Madran, R. O. (2004). Web tabanlı uzaktan eğitim sistemleri: Sahip olması gereken özellikler ve standartlar. *Bilgi Dünyası*, 5(2), 259-271.

Yıldız, B.Tüysüz, H. & Öztürk, M. (2021). Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlik algıları ile yenilik yönetimi yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Turkish Studies*, 16(3), 1087-1108. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.50790>

Yurdakul, B. (2005). Eğitimde yeni yönelimler. Ankara: Pegem.